

Tillaga borgarfulltrúa Sjálfstæðisflokksins um bráðaaðgerðir í málefnum barna á leikskólaaldri

Borgarstjórn samþykkir eftirfarandi bráðaaðgerðir í málefnum barna á leikskólaaldri:

Í fyrsta lagi að hrint verði í framkvæmd stefnu í málefnum dagforeldra sem reist er á tillögum í skýrslu dags. maí 2018 (SFS2018010109);

Í öðru lagi að farið verði í samningaviðræður við sjálfstætt starfandi leikskóla um að fjölga leikskólaplássum með ýmsum hætti, svo sem með möguleikum á stækkun á starfsemi þeirra með útibúi leikskólanna og/eða svokölluðum ævintýraborgum/færanlegum kennslustofum á lóðum þeirra leikskóla þar sem því verður við komið.

Í þriðja lagi að framkomnar tillögur um foreldrastyrk/heimgreiðslur verði samþykktar;

Í fjórða lagi að farið verði strax í tilraunaverkefni í þeim hverfum þar sem leikskólavandinn er mestur og komið á laggirnar fimm ára deildum í grunnskóla þar sem kennsla fer fram á forsendum leik- og grunnskólans.

Öllum aðgerðum samkvæmt ofangreindu verði lokið eigi síðar en 1. september 2023. Til að hrinda aðgerðunum í framkvæmd verður fimm manna aðgerðarhópur settur á laggirnar sem samanstendur m.a. af einum fulltrúa frá fagfélagi dagforeldra og einum fulltrúa frá sjálfstætt starfandi leikskólum. Hinir þrjú fulltrúar hópsins skipi einstaklingar innan og utan stjórnkerfisins sem hafa fagþekkingu á sviði áætlanagerðar, samningagerðar, fjármála og leikskólamála. Hópurinn taki til starfa sem fyrst en hann heyrir beint undir skóla- og frístundaráð borgarinnar.

Greinargerð

Hinn 14. mars sl. var plássum í leikskólum Reykjavíkurborgar úthlutað vegna haustsins 2023. Þetta var hinn svokallaði stóri úthlutunardagur leikskólaplássanna í borginni. Niðurstaða þess ferlis var fyrirsjáanleg með tilliti til meðaldurs barna við inngöngu í borgarreknum leikskólum, þ.e. hann mun ekki fara lækkandi, þvert á móti mun hann sjálfsagt hækka. Til samanburðar liggur fyrir að frá haustinu 2019 til haustsins 2022 hefur meðalaldur barna verið yfir 20 mánaða sem hófu í fyrsta skipti inngöngu í borgarreknum leikskólum.

Tölur um meðalaldur barna sem hefja inngöngu í leikskóla eru í hróplegu ósamræmi við loforð ráðandi flokks í Borgarstjórn Reykjavíkur síðan 2010, þ.e. Samfylkingarinnar. Síðasta svikna loforð flokksins í málaflokknum var sett fram í aðdraganda borgarstjórnarkosninganna 2022 þar sem kjósendum var lofað að öll 12 mánaða börn fengju inngöngu í leikskóla frá og með 1. september 2022.

Það er í ljósi þessara sviknu kosningaloforða og brostinna væntinga kjósenda að tillaga um bráðaaðgerðir í málefnum barna á leikskólaaldri er sett fram.

Við mat á efni tillögunnar verður til þess að líta að síðan 24. maí 2016 hefur verið að störfum stýrihópur í borgarkerfinu sem í daglegu tali er nefndur „brúum bilið“ hópurinn. Verkefni þess hóps hefur aðallega verið að leita lausna á því hvernig brúa eigi bil foreldra milli fæðingarorlofs og leikskóla. Í þeirri vinnu allri hefur verið lögð höfuðáhersla á að stækka hið borgarreka

leikskólakerfi, bæði með því að fjölga leikskólabyggingum og fá sem flesta til að starfa í kerfinu. Á meðan hefur t.d. dagforeldrum fækkað úr því að vera 204 haustið 2015 (689 börn í vistun) niður í 98 haustið 2022 (371 barn í vistun) og eru nú dagforeldrar 86.

Vandinn við þessa einhæfu nálgun á viðfangsefnið hefur m.a. verið sá að ástand margra leikskólabygginga hefur reynst ófullnægjandi, t.d. hafa mygluvandræðin í leikskólum verið umtalsverð. Við það hafa leikskólaplássum fækkað og því hafa nýrisin mannvirki í þágu hins borgarrekna leikskólakerfis ekki skilað þeim árangri sem til hefur verið ætlast. Einnig hefur gengið erfiðlega að laða að nægjanlegan fjölda starfsfólks í borgarrekna leikskólakerfinu. Þótt gripið hafi verið til ýmissa aðgerða til að bæta starfsaðstöðu og laða að fólk til starfa, þá er það óumdeilt að langvarandi mannekluvandi er víða í leikskólum borgarinnar.

Umfang vandamála sem tengjast rekstri hins borgarrekna leikskólakerfis eru þess eðlis að fulltrúar Sjálfstæðisflokksins telja að bráðalausnir á fyrirliggjandi vanda barna og foreldra verði ekki fundnar þar. Af þessum ástæðum eru tillögurnar sem hér eru lagðar fram reistar að mestu leyti á atriðum sem standa utan hins opinbera kerfis.

Dagforeldrakerfið

Fyrsta atriðið lýtur að eflingu dagforeldrakerfisins en vorið 2018 kom út skýrsla á vegum starfshóps Reykjavíkurborgar sem bar heitið Endurskoðun, þróun og breytingar á dagforeldraþjónustu Reykjavíkurborgar. Í skýrslunni voru lagðar fram tillögur til að bæta hlut þeirra sem starfa innan dagforeldrakerfisins í höfuðborginni. Pólítískan vilja skorti hins vegar til að hrinda þeim umbótum í framkvæmd. Svo þegar krísan í leikskólamállum borgarinnar varð áberandi sl. ágúst hristi núverandi meirihluti borgarstjórnar fram úr ermi sinni tillögur til að styrkja dagforeldrakerfið, sbr. t.d. minnisblað skóla- og frístundasviðs til borgarráðs, dags. 30. september 2022. Síðan þá hefur lítið sem ekkert verið gert í málefnum dagforeldrakerfisins.

Þessi fyrsti liður tillögunnar felur hins vegar í sér að borgarstjórn taki af skarið og hrindi í framkvæmd nauðsynlegum umbótum til að dagforeldrakerfið geti eflist og stækkað, svo sem með því að Reykjavíkurborg útvegi leiguhúsnæði svo að dagforeldrar eigi auðveldara með að starfa tveir saman, niðurgreiðslur til dagforeldra hækki verulega, aðstöðu- og stofnstyrkir verði hækkaðir og aukinn verði faglegur stuðningur við dagforeldra.

Fjölgun plássá í sjálfstætt starfandi leikskólum

Annað atriðið lýtur að því að farið verði strax í samningaviðræður við sjálfstætt starfandi leikskóla með það að markmiði að fjölga leikskólaplássum. Reykjavíkurborg styðji þá sjálfstætt starfandi leikskóla sem hafa hug á og getu til að koma upp færanlegum kennslustofum á lóðum sínum. Jafnframt standi sjálfstætt starfandi skólum til boða laust húsnæði í eigu Reykjavíkurborgar ef þeir hafa áhuga á að opna útibú sinna skóla. Þessir kostir verði liður í að fjölga plássum hratt og örugglega á meðan neyðin gengur yfir.

Heimgreiðslur strax

Þriðja atriðið varðar tillögur sem komið hefur verið fyrir í ranni borgarráðs og eru þar til vinnslu. Ótækt er að þær tillögur dagi þar uppi sem nátttröll. Þess vegna á borgarstjórn, við breyttar aðstæður, að taka þá ákvörðun að hefja heimgreiðslur án tafar til foreldra ungra barna, að vissum skilyrðum uppfylltum. Þetta úrræði fæli í sér að foreldrar barna 12 mánaða og eldri sem ekki hafa fengið leikskólavist gætu sótt um heimgreiðslur þangað til börnin fái pláss á leikskóla. Úrræðið hefur gefist vel í þeim nágrannasveitarfélögum sem hafa boðið upp á heimgreiðslur. Slíkt úrræði yrði liður í fjölbreyttum lausnum við þeim mikla vanda sem leikskólinn er kominn í.

Nýstárlegt tilraunaverkefni

Fjórða atriðið felur í sér nýstárlegt tilraunaverkefni sem hefði það m.a. að markmiði að losa um pláss á leikskólunum og gæti orðið stór liður í að stytta biðlista og lækka aldur barnanna við inntöku í leikskóla. Nánar tiltekið yrðu settar á laggirnar deildir fyrir fimm ára börn við grunnskóla í þeim hverfum þar sem staðan er verst og þar sem aðstæður leyfa. Námið yrði á forsendum leik- og grunnskólans þar sem kennt yrði í gegnum leik. Grunnþættir menntunar eru þeir sömu í aðalnámskrá grunn- og leikskóla og eiga að fléttast inn í allt nám nemenda. Fimm ára bekkur í grunnskóla tæki þannig mið af blönduðu kerfi þar sem stuðst yrði við kennsluaðferðir beggja skólastiga.

Nauðsynlegt er að vinna við þennan valkost hefjist sem fyrst þannig að hægt verði að bjóða upp á þennan kost frá og með nk. hausti svo hægt verði að fjölga plássum og stytta biðlista.

Aðgerðarhópur

Í því skyni að hægt sé að koma tillögnum í verk er lagt til að stofnaður verði fimm manna aðgerðarhópur þar sem í eiga m.a. sæti fulltrúar dagforeldra og sjálfstætt starfandi skóla. Þessi hópur myndi í samráði við þar til bæra aðila í borgarkerfinu hrinda tillögunni í framkvæmd. Hópurinn skili skóla- og frístundaráði framvinduskýrslu á reglulegum fundum ráðsins tvisvar í mánuði.